

૨૫૨૨૭ ૧૧૭૧ (૧૨૫)

૨૫૨૨૭

શ્રી:

રથયાત્રાની લીલા.

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

વક્રીલ ડાહ્યાભાઈ સુરજમલના

પુત્ર,

મણીલાલ ડાહ્યાભાઈ.

મમદાવાડ—“ સ્વાયંવિજય ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
શા. ગીરધરલાલ હકમચ દે છાંડી

પ્રત ૧૦૦૦.

સન ૧૯૦૮,

સવત ૧૯૬૫.

ગ્રજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગ્રજરાતી કાંપોરાઈટ સંગ્રહ

૨૬/૭

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

राज्यीय संशोधन विभाग,

अनुसंधान वे. ३२७ वर्गक

पुस्तकनु नाम २४५१३१११

विषय प२: ४६६६६२

અર્પણ પત્રિકા.

ધર્મ કુરી'ધર ? અહિંસા પરમો ધર્મ સમજવાવાળા જીવ-

દયાળા રક્ષણપાળ માન્યવંતા શ્રીયુત.

ચીમનલાલ દલપતરામ ફડીયા.

મુ અમદાવાદ.

આ “રથયાત્રા”નું લઘુ પુસ્તક આપને અર્પણ કરું છું તે મા-
ન્યુર્વક સ્વીકારી આભારી કરશે.

ડાકોર એક યાત્રાનું મોટું ધામ છે અને અહિં આં ધણા યાત્રા-
ઓ આવે છે પરંતુ તેઓ જાણે કાંઈનું અમુક કરજ આપતા હોય
તેમ માલુમ પડે છે કારણ કે ડાકોરમાં નિરાશ્રીત ગૌરક્ષકદંડ (પાજરા-
પોળ)ના નામથી એક ત્રવાડી મેવાડા આઠણ અમૃતલાલ અનોપરામ ઉર્ફે
અફલાતુને સ્થાપન કરેલું છે અને તેની અદર સેંકડો લુલાં લગડાં અ-
પંગ વિગેરે જનવરો પાળવામાં આવે છે અને તેની દવાને માટે આપે
અદોઅસ્ત ક્યો છે તે આંખળી અપત ખુશી થવા જેવું છે કારણ કે

કળીના જમાનામાં સ્વાસ્થ અને લાભ ધંધી કિર્તિદાન તેમ જરતામાં
 જરનાર અનેક જોવામાં આવે છે પણ નિરાશ્રીત અને સ્વધર્મ સમજ
 નિસ્વાર્થ દાન કરનાર આપના જેવા વિરલા જોવામાં આવે છે તેજ
 મુજબ આ ગૌરક્ષકના સ્થાપકને મુશીબનો વખતે આપે દ્રવ્ય વિગેરે
 ઘણી મદદ આપી આપનો ખરો ધર્મ અદા કર્યો છે તેથી અંત પુર્વક
 ગાયમાતા પામે આશિષ માગુ છુ કે આપના વશની વૃદ્ધિ તથા રિક્તી
 સિદ્ધી સુખ સ પત પ્રભુ હમેશાં અચળ રાખે એજ વિનતી

લી૦ શેવક.

મણીલાલ ડાહ્યાભાઈ.

અર્પણ પત્રિકા.

ધર્મ દુરી'ધર ? અહિંસા પરમેા ધર્મ સમજવાવાળા હવ-

હયાના રક્ષણપાળ માન્યવંતા શ્રીયુત.

ચીમનલાલ દલપતરામ ફડીયા.

મુ. અમદાવાદ.

આ 'રથયાત્રા'નું લઘુ પુસ્તક આપને અર્પણ કરૂ છુ તે મા-
ન્યપુર્વક સ્વીકારી આભારી કરૂં.

૨૫૫ ડોક્ટર એક યાત્રાનુ મોટું ધામ છે અને અહિં આ ધણા યાત્રા-
ળુઓ આવે છે પરંતુ તેઓ જાણે કોઇનું અમુક કરજ આપતા હોય
એમ માલુમ પડે છે કારણ કે ડોક્ટરમાં નિરાશ્રીત ગારક્ષકકેડ (પાજરા-
પોળ)ના નામથી એક ત્રવાડી મેવાડા પ્રાદેશ અમૃતલાલ અનોપરામ ઉર્ફે
અક્ષાતુને સ્થાપન કરેલું છે અને તેની અદર મેંકડો લુલાં લગડાં અ-
પંગ વિગેરે જનવરો પાળવામાં આવે છે અને તેની દવાને માટે આપે
બદોબ્ધસ્ત ક્યો છે તે સાંભળી અત્યંત ખુશી થવા જેવું છે કારણ કે

કળીના જમાનામાં સ્વાસ્થ્ય અને લાભ ધૃષ્ટી કિર્તિદાન તેમ જરતામાં
 જરનાર અનેક જોવામાં આવે છે પણ નિરાશ્રીત અને સ્વધર્મ સમજ
 નિસ્વાર્થ દાન કરનાર આપના જેવા વિરલા જોવામાં આવે છે તેજ
 મુજબ આ ગૌરક્ષકના સ્થાપકને મુશીબતો વખતે આપે દ્રવ્ય વિગેરે
 ધણી મદદ આપી આપનો ખરો ધર્મ અદા કર્યો છે તેથી, અતઃપુર્વક
 ગાયમાતા પામે આશિષ માગુ છું કે આપના વંશની વૃદ્ધિ તથા રિક્તી
 સિદ્ધી સુખ સપ્ત મેલુ હમેશા અચળ રાખો એજ વિનતી.

લી૦ શેવક.

મણીલાલ ડાહ્યાભાઈ.

રથયાત્રાનું વર્ણન.

ડાકેર એક હિંદુસ્તાનમાં ચોથા ધામની મુખ્ય શાખા છે એટલે સવત ૧૨૧૨ ની સાલમાં કાર્તિક સુદી ૧૫ ને દીવસે રથુછોડરાયજી મહારાજ બોડાણા બક્તની બક્તિનાવશ થઈ દારકાં છોડી અત્રે પધારેલા છે તે ન્યારથી તેઓ અત્રે પધાર્યા છે ત્યારથી અઘાપી પર્યંત રથયાત્રાનો ઉત્સવ મોટી ધામધુમથી ઉજવવામાં આવે છે રથયાત્રાને દિવસે પડોદરા ડાકેર વિગેરે ધણા ગામોની મંડળીઓ પડખમ દોલ તાંશાં સરણાઈ ખસીઓ તુરાઈ વિગેરે અનેક જાતના વાજીત્રો સાથે બારે મેદની એટલે સમય અતુકુળ પ્રમાણે લાખ માણસો ભરાયા છે અને ખીજા વેપારીઓ જુજાણીઓ - વિગેરે સ્થળે સ્થળેથી આવી જાનાં દરતેનાં લાભ લેછે વિષેશમાં દયાળુ નેક ઇંગ્રેજ સરકારના રાજ્યમાં અમલથી પીલીઅમ ટેક્સ એક આનો લેવામાં આવે છે તે પણ આ મેળા ઉપર મારી મુકવામાં આવેલો છે તેથી ગરીબ માણસો પણ લાભ આ મેળાનો લઈ શકે છે માટે આવા અમુક સમયનો લાભ લેવા બાવિઠ વૈશ્યો સુકશે નહિ હમેશાં રથયાત્રાનો મેળો અસાડ સુદી ૨ નો કહેવાય છે પરંતુ ધર્મ શાસ્ત્રની રૂઝમે નક્કરો તેમ તિથિઓનો વધવટ થવાથી દિવસો ફરે છે અને તે મુજબ આ સાલ અસાડ સુદી ૪ ને વાર સોમ તારીખ ૨૧ મી જુન સને ૧૯૦૯ ના રોજનો ઉત્સવ રાખવામાં આવેલો છે પરંતુ આખા હિંદની અંદર એનો મેળો અસાડ સુદી ૨ નો કહેવાય છે તેમ

જગન્નાથજીમાં પણ મોટી ધામધુમથી અહિની માફક મેળો ભરાય છે તેમાં વિશેષમાં ત્યાં કાષ્ઠના ઘોડા બનાવી તેને રથ જેડી લાલજી મહારાજની મૂર્તિ પધરાવી અમુક નીમેલી જગ્યાએ પ્રદક્ષણ કરી પોતાના અસલ હાથ ઉપર આવે છે તે મુજબ હિંદુસ્તાનની અદર ગુચ્છજી મહારાજને જ્યાં જ્યાં પોતાની ગાદીઓ હોય છે ત્યાં ત્યાં રથયાત્રાને ઉત્સવ માની વરઘોડો કઢાડે છે આ ડોકોરના મેળામાં રથયાત્રાને રોજ પ્રાતુ કાળમાં હાથી ઘોડા વિગેરેને સ્નાન કરાવી મંદિરમાં હાજર રાખવામાં આવે છે તેમ પ્રભુને કેશર સ્નાન વિગેરે વિધિ કરી હાથીના ઉપર સ્વારી કરી બહાર પ્રદક્ષણને માટે નીકળે છે તેમ તેમની સાથે એક તોય પણ ગાયકવાડ સરકારના તરફથી મળેલી છે તે તેમની પરવાનગીથી કઢાડવામાં આવે છે વિશેષ કરીને મેળાની શોભા પલટણુ વિગેરેનો સાજ સજી વડોદરાવાળા લોકો પોતાની ભક્તિભાવ બતાવી વરઘોડો દીપાળી આપે છે હવે લાલજી મહારાજની સ્વારી મદીરમાંથી નીકળી પ્રથમ લાલ બાગમાં જઈ ત્યાં મુકેવો ભોગ આરોગી ગોશાળાની અદર બે ત્રણ પાલ ઠોકાય છે અને તેની અદર બાવિક લોકોની શામગ્રી ધરાવામાં આવે છે ત્યાંથી ભોગ જમી ઠોકોરજી રગ-મહેલ આગળથી ભટજી મહારાજની જેઠકમાં નિવાસ કરી ભરતદાસજી લાલદાસજીની જગ્યામાં થઈ વચમાં સડક પાશે રસ્તા ઉપર એક લીમડી છે ત્યાં ચોતરા ઉપર નિવાસ કરી રાધાકુંડ પધારે છે રાધાકુંડથી ઉપડી ગોલીમેટર વિશ્રામ લઈ મોખાંચ પધારે છે મોખાંચી ગાયોને વાડે થઈ રથુખોડ પરા પાસે એક મોવડા ઝાડ આગળ પાલ ઠોકાવ છે ત્યાંથી ભોગ ધરી માખણીયા આવેરે નિવાસ કરે છે એટલામાં આસપાસમાં બેચાર બાવિક લોકોના પાલ ઠોકાય છે ત્યાંથી આરોગતા આરોગતા લ-

રથયાત્રાનું વર્ણન.

ડાકોર એક હિંદુસ્તાનમાં ચોથા ધામની મુખ્ય સાખા છે એટલે સવત ૧૨૧૨ ની સાલમાં કાર્તિક સુદી ૧૫ ને દીવસે રથુછોડરાયજી મહારાજ પોડાણા ભક્તની ભક્તિનાવશ થઈ દારકાં છોડી અત્રે પધારેલા છે તે જ્યારથી તેઓ અત્રે પધાર્યા છે ત્યારથી અઘાપી પર્યંત રથયાત્રાનો ઉત્સવ મોટી ધામધુમથી ઉજવવામાં આવે છે રથયાત્રાને દિવસે વડોદરા ડાકોર વિગેરે ધણા ગામોની મંડળીઓ પડખ ટોલ તાંસા સરણાઈ બસીઓ તુરાઈ વિગેરે અનેક જાતના વાજાત્રો સાથે જારે મેદની એટલે સમય અતુકુળ પ્રમાણે લાખ માણસો ભરાયા છે અને ખીજા વેપારીઓ જાત્રાળુઓ વિગેરે સ્થળે સ્થળેથી આવી શ્રીનાં દર્શનનો લાભ લે છે વિષેશમાં દુર્ગાળુ નેક ઇંગ્રેજ સરકારના રાજ્યમાં અમલથી પીલીંગમે ટેકસ એક આનો લેવામાં આવે છે તે પણ આ મેળા ઉપર માફી મુકવામાં આવેલો છે તેથી ગરીબ માણસો પણ લાભ આ મેળાનો લઈ શકે છે માટે આવા અમુક સમયનો લાભ લેવા ભાવિક વૈશ્યવો ચુકશે નહિ હમેશાં રથયાત્રાનો મેળો અસાડ સુદી ૨ નો કહેવાય છે પરંતુ ધર્મ શાસ્ત્રની રૂઢિએ નક્કરો તેમ તિથિઓનો વધવટ થવાથી દિવસો ફરે છે અને તે મુજબ આ સાલ અસાડ સુદી ૪ ને વાર સોમ તારીખ ૨૧ મી જુન સને ૧૯૦૬ ના રોજનો ઉત્સવ રાખવામાં આવેલો છે પરંતુ આખા હિંદની અંદર એનો મેળો અસાડ સુદી ૨ નો કહેવાય છે તેમ

જગન્નાથજીમાં પણ મોટી ધામધુમથી અહિની માફક મેળો ભરાય છે તેમાં વિશેષમાં ત્યાં કાષ્ઠના ઘોડા બનસી તેને રથ જોડી લાલજી મહારાજની મૂર્તિ પધરાવી અમુક નીમેલી જગ્યાએ પ્રદક્ષિણ કરી પોતાના અસલ ઠામ ઉપર આવે છે તે મુજબ હિંદુસ્તાનની અંદર ગુચ્છાઈ જાય છે ત્યાં ત્યાં રથયાત્રાને ઉત્સવ માની વરઘોડો કઢાડે છે આ ડાકોરના મેળામાં રથયાત્રાને રોજ પ્રાત્ર કાળમાં હાથી ઘોડા વિગેરેને સ્નાન કરાવી મંદિરમાં હાજર રાખવામાં આવે છે તેમ પ્રભુને કેશર સ્નાન વિગેરે વિધિ કરી હાથીના ઉપર સ્વારી કરી બહાર પ્રદક્ષિણાને માટે નીકળે છે તેમ તેમની સાથે એક તોપ પણ ગાયકવાડ સરકારના તરફથી મળેલી છે તે તેમની પરવાનગીથી કઢાડવામાં આવે છે વિશેષ કરીને મેળાની ગોબા પલટણ વિગેરેના સાજ સજી વડોદરાવાળા લોકો પોતાની બક્તિભાવ બતાવી વરઘોડો દીપાવી આપે છે હવે લાલજી મહારાજની સ્વારી મંદીરમાંથી નીકળી પ્રથમ લાલ બાગમાં જાય ત્યાં મુકેલો ભોગ આરોગી ગોશાળાની અંદર એ ત્રણ પાલ ઠોકાય છે અને તેની અંદર બાવિક લોકોની શામઝી ધરાવામાં આવે છે ત્યાંથી ભોગ જમી ઠાકોરજી રંગ-મહેલ આગળથી બટજી મહારાજની બેઠકમાં નિવાસ કરી ભરતદાસજી લાલદાસજીની જગ્યામાં થઈ વચમાં સડક પાસે રસ્તા ઉપર એક લીમડી છે ત્યાં ચોતરા ઉપર નિવાસ કરી રાધાકુંડ પધારે છે રાધાકુંડથી ઉપડી ગોલીમેટર વિશ્રામ લઈ મોખાંચ પધારે છે મે ખાંથી ગાયોને વાડે થઈ રજુખોડ પરા પાસે એક મોવડા ઝાડ આગળ પાલ ઠોકાય છે ત્યાંથી ભોગ ધરી માખણીયા આવે નિવાસ કરે છે એટલામાં આસપાસમાં બેચાર બાવિક લોકોના પાલ ઠોકાય છે ત્યાંથી આરોગતા આરોગતા લ-

કમીજીના મંદીરમાં પધારે છે ત્યાં થોડીકવાર વિશ્રામ કરી પાછા પોતાના નિજ મંદિરમાં પધારે છે. ગરજ કે સવારના છ વાગ્યાથી વરઘોડાની તૈયારીઓ થાય છે તે સાંજના પાંચ વાગ્યાના શુભારે પોતાના નિજ મંદિરમાં પધારે છે. કેટલીક જગ્યાએ લાલજી મહારાજની સ્વારી હાથી ઉપર કોઈ પાલખીમાં કોઈ ઘોડા ઉપર અને કોઈ સ્થળોં બિરાજી ભાવિક વૈશ્ણવોએ સ્થ પોતાને હાથે ખેંચે છે. વળી આ મેળાની અદર ધણી જગ્યાએ ઠાકોર સામગ્રીઓ આરોગે છે અને ધણીક જાતની સામગ્રીઓ આરોગે છે કે જેનું વર્ણન કરતાં ગણી શકતા પણ વાર લાગે. પરંતુ મુખ્ય કરીને મળનાં વઘડાં, દાડમ, જાણુ, જામફળ, બદામ, પીરતા, ચારોલી ને સાકર વિગેરે મેવા ધરાવી પ્રસાદ વહેંચવામાં આવે છે. આવા શુભ મેળામાં ભાવિક વૈશ્ણવો લાલ લેવાને ચુકતા નથી. હવે હું ઠાકોરનું થોડું વર્ણન કરજી અને ભાવિક વૈશ્ણવોનું ધ્યાન ખેંચી દે તેઓ ભક્તિને માને છે. કે ધર્મને માને છે કે તેઓ પોતાની દુષ્ટ દરશાવે છે કે સ્વારથને લીધે મેળાના પુરાઓ જમી કિર્તિ મેળવવાને માટે પોતાના પૈસા વાપરે છે આમાં જાત્રામાં જઈ વૈશ્ણવો કેવો લાલ લે છે, તે વાચક વર્ગ સમજશે.

ઠાકોર ગુજરાતમાં મોટું ધામ છે, મુખ્ય મંદિર મોટું રણછોડજીનું અને જુનું મંદિર ડંકનાથ મહાદેવનું છે રણછોડજીના મંદિરના સામે ગોમતીજીનું મોટું સરોવર છે, તેના ઉપર ડંકનાથ મહાદેવનું દેવળ છે બાજુ ઉપર ગણપતીનું છે અને તેની પાસે નાવું દેવળ હતુમાનનું છે અને ભાવિક વૈશ્ણવો બતાવે છે કે ઠાકોર સવા વાલની વાળીએ તો-લાયા તેનું ચીન્હ જાણવાને માટે એક સ્થંભ રોપેલો છે અને તે

સ્થંભે કેટલાક ભાવિક લોકો કપાડિન્ડ બાંધી પોતાના પુત્ર વિગેરેની તોલાદાન કરે છે તેમાં શાકર બાળપણો સાંધુ ચાંદી સોનું વિગેરે અનેક પ્રકારની ધાતુઓથી તોલાદાન થાય છે અને તે તોલેલી રકમ પોતાના ગૌર લોકોને આપવામાં આવે છે અને હાલમાં ગોમતી વચ્ચે ઠાકોરજીને સાત રાત્રી જતાઈ રહેલા તે જગ્યાએ દેશાઈજાઈ વકીસે પુલ બધાવી પગલાં પધરાવેલાં છે બાદ દર શુક્રવારે અને દર અગીઆ- રસે વચ્ચાડો નીકળી લક્ષ્મીજીના મંદીરે જાય છે, એવી રીતની આ પુરીમાં અનેક જાતની લીલાઓ થાય છે તેમ બારે મહિનાની બાર પુન- મેનો મેળો ભરાય છે તેમ અનકુટ તથા રથયાત્રા અને ગોપઅષ્ટમીનો મેળો ભરાય છે અને આ દરેક મેળા ઉપર કેટલાક વૈષ્ણવોને નીયમથી દરશન કરે છે અને જો તેમને તેમના નિયમ પ્રમાણે દરશન થવામાં ના આવે ત્યારે તેઓ અપવાસ કરે છે આવા ચુસ્ત વૈષ્ણવો છતાં ડાકોર રોસનથી ગામમાં પેસતાં નિરાશ્રીત ગૌરજાક ફંડ છે અને તે અનાથ ગાયોની શેવા એકજ આફસાવુન નામના સ્વધંધાદી-ખાલજી પોતાના તન મન ને ધનથી શેવા કરે છે તે શું ધરમાતમાઓ નહિ દેખતા હોય કેમકે તેઓ દેખે છે ખરા પણ તેમનો તો ધર્મ જ છે કે રણછોડજીની જા- થોને આપવું અને અનાથ ખોડા ઢોરને આપવું તેમાં ધણા વૈષ્ણવો પાપ સમજે છે. ના. ના. જ્યમતો શું પણ ડાકોરમાં સાધુ અને ખા- લજી જે વસ્તી ધણી છે અને તેઓનો મુખ્ય ધંધો બીજ અને ખુશામ- તનો છે અને મોટી મોટી સ્થાઓ છે તેમાં ધણા સારા સારા મા- જુસો પણ કંઈ સ્વારથ કંઈ ભાગવગ વીગેરે અનેક કારણસર તેમાં જો- ડાય છે અને આ આફસાવુનવાળી સ્થા નિરપક્ષપાત તેમ આફસાવુ- ન જાતે નિસ્પ્રવાહ માણસ છે તેથી કોઈની ખુશામત વિગેરે કરતાં

દમીજીમાં, મંદીરમાં પધારે છે ત્યાં થોડીકવાર વિશ્રામ કરી પાછા પેતાના નિજ મંદિરમાં પધારે છે મરજ કે સવારના છ વાગ્યાથી વરઘોડાની તૈયારીઓ શાય છે તે સાંજના પાંચ વાગ્યાના શુભારે પેતાના નિજ મંદિરમાં પધારે છે. કેટલીક જગ્યાએ લાલજી મહાસજની સ્વારી હાથી ઉપર કોઇ પાલખીમાં કોઇ ઘોડા ઉપર અને કોઇ રથમાં બિરાજી ભાવિક વૈશ્ણવોએ રથ પોતાને હાથે ખેચે છે. વળી આ મેળાની અદર ઘણી જગ્યાએ ઠાકોર સામગ્રીઓ આરોગે છે અને ઘણીક જાતની સામગ્રીઓ આરોગે છે કે જેનું વર્ણન કરતાં મણી શકતાં પણ વાર જાગે. પરંતુ મુખ્ય કરીને મગના વઘડા, દાડમ, જાણુ, જમખળ, બદામ, પીસતાં, ચારોલી ને સાકર વિગેરે મેવો ધરાવી પ્રસાદ વહેંચવામાં આવે છે. આવા શુભ મેળામાં ભાવીક વૈશ્ણવો લાભ લેવાને ચુકતા નથી. હવે હું ઠાકોરનું થોડું વર્ણન કરજું અને ભાવિક વૈશ્ણવોનું ધ્યાન ખેંચુ છું કે તેઓ ભક્તિને માને છે. કે ધર્મને માને છે કે તેઓ પોતાની દયા દરશાવે છે કે સ્વાસ્થ્યને લીધે પ્રસાદ પુરીઓ જમી કિર્તિ મેળવવાને માટે. પોતાના પૈસા વાપરે છે. આમાંનું જગ્યામાં જઈ વૈશ્ણવો કેવો લાભ લે છે, તે વાચક વર્ગ સમજશે

ઠાકોર ગુજરાતમાં મોટું ધામ છે, મુખ્ય મંદિર મોટું રણુછોડજીનું અને જીનું મંદીર ઉકનાથ મહાદેવનું છે રણુછોડજીના મંદિરના સામે ગોમતીજીનું મોટું સ્ત્રોત્ર છે, તેના ઉપર ઉકનાથ મહાદેવનું દેવળ છે બાજુ ઉપર ગણુપતીનું છે અને તેની પાસે નાનું દેવળ હતુમાતનું છે અને ભાવિક વૈશ્ણવો બતાવે છે કે ઠાકોર સવા વાલની વાળીએ તો- લાયા તેનું ચીન્હ જાણવાને માટે એક સ્થંભ રોપેલો છે અને તે

અમે કેટલાક જાવિક લોકો કંપાઉંડ બાધી પોતાના પુત્ર વિગેરેની તોલાદાન કરે છે તેમાં શાકર બાળપણી તાંબુ ચાંદી સોનું વિગેરે અનેક પ્રકારની ધાતુઓથી તોલાદાન થાય છે અને તે તોલેલી રકમ પોતાના ગૌર લોકોને આપવામાં આવે છે અને હાલમાં ગોમતી વચ્ચે ઠાકોરજીને સાત શતી સંતાપ રહેલા તે જગ્યાએ દેશાર્ધભાષ વગીરે પુલ બધાવી પગલાં પધરાવેલાં છે બાદ દર શુક્રવારે અને દર અગ્નીઆરસે વરંધોડો નીકળી લક્ષ્મીજીના મંદિરે ગમ છે, એવી રીતની આ પુરીમાં અનેક જાતની લીલાઓ થાય છે તેમ બારે મહિનાની બાર પુનમોનો મેળો બરાય છે તેમ અનકુટ તથા રથયાત્રા અને ગોપઅષ્ટમીનો મેળો બરાય છે અને આ દરેક મેળા ઉપર કેટલાક વૈશ્ણવોને નીચમથી દરશન કરે છે અને જો તેમને તેમના નિયમ પ્રમાણે દરશન થવામાં ના આવે ત્યારે તેઓ અપવાસ કરે છે આવા ચુસ્ત વૈશ્ણવો છતાં ડાકોર રોસનથી ગામમાં પેસતાં નિરાશ્રીત ગૌરજક ફડ છે અને તે અનાથ ગાયોની શેવા એકજ આફલાતુન નામના સત્યવાદી બ્રાહ્મણ પોતાના તન મન ને ધનથી શેવા કરે છે તે શું ધરમાં મોટું નહિ દેખતા હોય કેમકે તેઓ દેખે છે ખરા પણ તેમનો તો ધર્મ એ છે કે રણછોડજીની ગાયોને આપવું અને અનાથ ખોડા ઢોરને આપવું તેમાં ધણા વૈશ્ણવો પાપ સમજે છે. ના ના એમતો શું પણ ડાકોરમાં સાધુ અને બ્રાહ્મણ બે વસ્તી ધણી છે અને તેઓનો મુખ્ય ધંધો બીખ અને ખુશામતનો છે અને મોટી મોટી સસ્થાઓ છે તેમાં ધણા ચારા ચારા માણસો પણ કંઈ સ્વારથ કંઈ લાગવગ વીગેરે અનેક કારણસર તેમાં જોડાય છે અને આ આફલાતુનવાળી સસ્થા નિરપક્ષપાત તેમ આફલાતુન જાતે નિસપ્રવાહ માણસ છે તેથી કોઈની ખુશામત વિગેરે કતારી

નથી તેમ અધિકારીઓ વિગેરે ગૃહસ્થો પૈતાના તેજમાં દબાવવાને જાય છે તેના તેજમાં દબાવતા નથી તેનું મુખ્ય કારણ છે અને તે કારણથી તેના વિરોધમાં ચર્ચાઓ ખોટી રીતે ઉત્પન્ન કરી અકુશમાં લેવાં થયું વર્ષોથી પ્રયાસ લોકો કરે છે પરંતુ પરમેશ્વરની સહાયતાથી આકલાતુનનો વાળ વાંકો થયો નથી અને જે જે અમલદારોએ ખોટાં લખાણો ચલાવ્યા છે તે પણ આગળ આપીશ પરંતુ આ જગ્યાએ પ્રથમ તેજ દેશ થવાનું કારણ અને રણછોડજીની ગૌશાળા કે જેને મુંખજ જૈન કોન્કરન્સ પાંજરાપોળ કહે છે અને અકલાતુનવાળી ગૌર-લોક કડની પાંજરાપોળ તે બન્નેનો વહીવટ બિન પક્ષપાતે ખરી હકીકત હુ જાહેર કરે છું અને જુદાં લખાણ કરનારાઓને સાખ વાર પિકારે છું.

૧ ડોકોરમાં મુળ રણછોડજી મહારાજની ગૌશાળા છે ને તેમાં વૈશ્યોની ઘણી આવક છે તેની અંદર ફક્ત દુધણી ગાયો કોઈ મુકવા આવે છે તો તેની પાસેથી આશરે પચાસેક રૂપિયાની રકમ લેવામાં આવે તેમાં ચોંદી સોનાની ખરીઓ, શાંગડીઓ, પીઠ, તથા ધાતુ દા-ઓ વિગેરે અમુક રકમ કોઈ આપે તોજ લેવામાં આવે છે પણ નિ-ખાલશ એકલીજ ગાય દુધણી કંઈ ઉપર રકમ આપ્યા સિવાય કોઈ મુકવા આવે તો લેવામાં આવતી નથી તો લુલી, શાંગડી ને અપમને કાચુ સવરી શકે તે વાંચકવર્ગ વિચારમાં લેશે

વિશેષમાં તે ગાયોની આવકમાંથી અમુક ભાગ શેવકોને આપવા-માં આવે છે તે તેમના ચોપડા ઉપર સાફ ખુસ્કું છે તે જોવાથી આ-ત્રી થશે તેમ થોડા વિગેરે પણ કોઈ મુકવામાં આવે તો જી એવી રીતેજ ઉપર અમુક રૂપિયાની રકમ આપવામાં આવે તો જ લેવામાં

આવે છે. અને જો તે નિરૂપયોગી થાય તો હરાજ કરી વેચી દેવામાં આવે છે અને આખલા ઘોડા હરાજ કરી ધણી વખત વેચ્યા છે તેમ હાલમાં કેટલાક આંકેલા આખલા પાળવાના નામથી લખાણ કરી લઈ અમુક રૂપિયા લઈ વેચવામાં આવે છે અને જે જનવરો મરી જાય છે તે જનવર ચામડીયાને આપી અમુક ચીજ લેવામાં આવે છે. એ ચામડીયાને આપવાનું કામ ધણી વર્ષોથી ચાલતું હતું તે આફલાતુનની રીતભાત જોઈ મદીરવાળાએ પણ પટાવા અગર પાળવાનો બદોબસ કર્યો એવું સંભળાય છે પણ તેમાં દિલગીરી થતાં જેવું છે કે જ્યારે ધણી દોર મરે છે ત્યારે લાકડાના ભારાની માફક ઉપરા ઉપરી ગાડામાં કરી લઈ જવામાં આવે છે, વાહરે વાહ ! શા ધર્મના ચુસ્ત વેણુવો છે કે તે તારીફ લખવા હું શક્તિમાન નથી

આવી મોટી સંસ્થાના અદર લાખો રૂપિયાની આવક અને લક્ષાધીપતી લોકોની મદદ છતાં પોતાની ગાયોને છપનના દુકાળમાં પાળી ન શક્યા અને તેઓને પરદેશ કહાડી તેમાંથી સંકડો ગાયો મરણ પામી અને જે જે ગામ થઈ રહ્યું હોય તે ગોયો ગઈએ! ત્યાં તે તે ગામના મહાજને પોતાના તરફથી ખરચ આપી નિર્વાહ કર્યો છતાં હજારો રૂપિયા ખરચ ખાતે ઉધારેલા છે. આ ઉપરથી મી આફલાતુને લાપણ કરી કેટલીક ચર્ચા કરી તે ઉપરથી તેઓ તરફથી આફલાતુનને કહેવામાં આવ્યું કે તમે એક દોર પાળી જુઓ ત્યારે માણસ પડે તે ઉપરથી પોતાનું તન મનને ધન શ્રી ગૌમાતાને અરપણ કરી મી આફલાતુને જનરલ સભા ભરી એક ગૌરક્ષક (પાજરાપોળ) સ્થાપન કર્યું, પણ ખારીક સમયને લીધે કોઈએ હિંમત બાલી નહિ અને એ આફલાતુનને માથે સંઘળું કામ પ્રડ્યું અને તે અઘાપી પર્યંત પોતાની

નથી તેમ અધિકારીઓ વિગેરે ગૃહસ્થો પોતાના તેજમાં દબાવવાને જાય છે તેના તેજમાં દબાવતા નથી તેનું મુખ્ય કારણ છે અને તે કારણથી તેના વિશેષમાં ચર્ચાઓ ખોટી રીતે ઉત્પન્ન કરી અંકુશમાં સેવા ધણી વર્ષોથી પ્રયાસ લોકો કરે છે પરંતુ પરમેશ્વરની સહાયતાથી આદિસાતુનનો વાળ વોકો થયો નથી અને જે જે અમલદારોએ ખોટાં લખાણ ચલાવ્યા છે તે પણ આગળ આપીશ પરંતુ આ જગ્યાએ પ્રથમ તેજ દેશ થવાનું કારણ અને રણછોડજીની ગૌશાળા કે જેને મુમત્ જૈન કોન્કરન્સ પાંજરાપોળ કહે છે અને આદિસાતુનવાળી ગૌર-ક્ષક ફડતી પાંજરાપોળ તે બન્નેનો વહીવટ બિન પક્ષપાતે ખરી હકી-કત હું જાહેર કરું છું અને જુઠાં લખાણ કરનારાઓને સાખ વાર ધિકાર છું.

૧ ડોકારમાં મુળ રણછોડજી મહારાજની ગૌશાળા છે ને તેમાં વૈશ્ણવોની ધણી આવક છે તેની અંદર ફક્ત દુધણી ગાયો કોષ મુકવા આવે છે તો તેની પ્રાણેથી આશરે - પચાસ જેટલી રૂપિયાની રકમ સેવામાં આવે તેમાં ચાંદી સોનાની ખરીઓ, શાંગડીઓ, પીઠ, તથા ધાતુ દા-લો વિગેરે અમુક રકમ કોષ આપે તોજ સેવામાં આવે છે પણ નિ-ખાલશ એકલીજ ગાય દુધણી કંઈ ઉપર રકમ આપ્યા સિવાય કોષ મુકવા આવે તો સેવામાં આવતી નથી તો લુલી, લંઘડી ને અપંગને કોણ સધરી શકે તે વાંચકવર્ગ વિચારમાં લેશે.

વિશેષમાં તે ગાયોની આવકમાંથી અમુક ભાગ શેવકોને આપવા-માં આવે છે તે તેમના ચોખડા ઉપર સાફ ખુલ્લુ છે તે જોવાથી ખા-ત્રી થશે તેમ ઘોડા વિગેરે પણ કોષ મુકવામાં આવે તો એ એવી રીતેજ ઉપર અમુક રૂપિયાની રકમ આપવામાં આવે તો જ સેવામાં

આવે છે. અને જો તે નિરપયોગી થાય તો હરાજ કરી વેચી દેવામાં આવે છે અને આખલા ઘોડા હરાજ કરી ઘણી વખત વેચ્યાં છે તેમ હાલમાં કેટલાક આંકલા આખલા પાળવાના નામથી લખાણ કરી લઈ અમુક રૂપિયા લઈ વેચવામાં આવે છે અને જો જનવરો મરી જાય છે તે જનવર ચામડીયાને આપી અમુક ચીજ લેવામાં આવે છે. એ ચામડીયાને આપવાનું કામ ધણી વર્ષોથી ચાલતું હતું તે આફલા તુનની રીતભાત જોઈ મંદીરવાળાએ પણ દટાવા અગર પાળવાનો બ દોખસ્ત કર્યો એવું સંબળાય છે પણ તેમાં દિલગીરી થરા જેવું છે કે જ્યારે ધણી દોર મરે છે ત્યારે લાકડાના બારાની માફક ઉપરા ઉપરી ગાડામાં કરી લઈ જવામાં આવે છે, વાહરે વાહ ! શા વર્મના ચુસ્ત વૈજ્યવો છે કે ને તારીફ લખવા હું શક્તિમાન નથી

આવી મોટી સંસ્થાના અદર લાખો રૂપિયાની આવક અને લક્ષાધીપતી લોકોની મદદ છતાં પોતાની ગાયોને છપનના દુકાળમાં પાળી ન શક્યા અને તેઓ પરદેશ ફૂલાડી તેમાંથી સેકડો ગાયો મરણ પામી અને જો જો ગામ થઈ રણુછોડાજીની ગાયો ગઈઓ ત્યાં તે તે ગામના મહાજને પોતાના તરફથી ખરચ આપી નિર્વાહ કર્યો છતાં હ જારો રૂપિયા ખરચ ખાતે બિહારેલા છે આ ઉપરથી મી આફલાતુને લખણ કરી કેટલીક ચર્ચા કરી તે ઉપરથી તેઓ તરફથી આફલાતુને કહેવામાં આવ્યું કે તમે એક દોર પાળી જુઓ ત્યારે માલુમ પડે તે ઉપરથી પોતાનું તન મનને ધન શ્રી ગ્રામાતાને અરપણ કરી મી. આફલાતુને જનરલ સભા બરી એક ગૌરક્ષકેડ (પાંજરાપોળ) સ્થાપન કર્યું, પણ બારીક સમયને લીધે કોઇએ હિમત ધાલી નહિ અને એ આફલાતુને માથે સંઘળું કામ પડ્યું અને તે અઘાપી પર્વત પોતાની

જાત મહેનત તથા ઉદ્યોગ રોજગાર અને બીજી વીગેરે સાધનથી આ ખાતુ હજીસુધી નભાવ્યા જાય છે વળી રણુહોડજીમાં ગાયોને માટે મઠ વિગેરે દાણા આવેલા તે પણ વેચવામાં આવેલા છે અને તે ઉમરેડના મૃદરથે રાખેલા છે, પણ તેનું નામ પ્રસંગોપાત આપીશું

નિરાશીત ગોરક્ષકર્ણ જે આફલાતુને સ્થાપેલુ છે તેનો વહીવટ નિચે મુજબ ચાલે છે તે પ્રજાની જાણમાં મુકીએ છીએ.

(૧). ગામ, બજાર, સાંઠ, ભેસ, પાડા, બકરા, ઘેટાં કચુવર, ર રૂઢાં, ઉંટ, સુવર, મોર, હરણુ છીકરાં, વાંદરાં અને કુતરાં વિગેરે હરેક પ્રકારે જીવો દુખ તથા સુખની ગમે તે જાતનો માણસ ગમે સ્વાંથી આવી મુકી જાય તેની પાસે કંઈ પણ જાતનો કર લીધા સિવાય મી. આફલાતુન પોતાની પાંજરાપોળમાં પોતાની યથા શક્તિ તેનુ શુ રક્ષણ કરે છે વળી જે કોઈ જાનવર મરી જાય તેમાં ગાયો ને માટે એટલી દેખરેખ રાખે છે કે તેનિચલોકોને અડકવા દેતા નથી અને પોતાની જાતે તેને દટાવે છે. પાંજરાપોળમાં મુકીને જીવનવર વચવામાં આવતું નથી અને યાત્રાળુઓ તરફથી જેની ખુશી હોય તે આવી પોતાની જાતે અનાજ કે ચાર વિગેરે જેને પોતાની જાતે ખવરાવવો હોય તેને ખવરાવવા દેવામાં આવે છે જ્યારે પુરતું ખાવાને અનાજની આવક નથી તો વેચવાને હોયજ શાતુ તે વાંચક વર્ગ પ્યાનમાં લેશે અને ખોરાકની માવજત જેમ ઘર ધણી પોતાનાં સાચવે છે તેજ મુજબ પોતાનો ખરો ધર્મ સમજી આફલાતુન ખોડાદોરની સેવા કરે છે. આ ઉપરથી સજ્જન માણસો જે ખુશી થઈ આવા નિરાશીત ખાતાને આશ્રય આપવો એ ધણું ઉત્તમ છે. ધાસ પાણીનો બદાખસ્ત પોતાના વેપારના બળે સારો કરેલો છે. પરતુ દો-

રોને રહેવાને માટે જગ્યા ખુલ્લી છે તેને બંધાવાને માટે લગભગ રૂ. ૨૫૦૦૦) હજારનું ખર્ચ છે તે બંધવાનેથી વિચારમાં લેવા જેવું છે હવે કોઈ કહેશે કે આણુ છેક કામ કર્યા છતાં તેમના ઉપર જુદા આકેષ કમ મુકવામાં આવે છે તેનો ખુલાસો નિચે કરીએ છીએ.

રણછોડજી મહારાજની સ્થાની એકંદર બધી જાતની આવક છે, ને બધી તરેહની સાહ્યખી છે તેથી કરી બહારના અમલદારો તથા ગૃહસ્થોની પ્રસાદ પુરીઓ અને ઘોડા ગાડીઓ વિગેરેથી બરદાશ ઉઠાવામાં આવે છે તેથી કરીને લોકોનું ધણું ભાગે તેમના તરફ બળ હોય અને તેમની વાત માન્ય કરે એમાં તાબુબનાથી હાલ થોડા વખત ઉપર મેનેજર છોટુભાઈ નામના વકીલ આવેલા છે અને તેમને પોતે જેમ થોડું ખાપ છે તે મુજબ ગાયોના ખોરાકમાં ઘટાડો કરેલો તેમ બચેલું ધાસ નજીવી કીમતે વેચી દીધેલું તે વાત આફલાતુને પેપર મારફત ચર્ચાવી તેથી દેશનું મોટું કારણ ઉત્પન્ન થયું છે કારણ કે આફલાતુન સ્વતંત્ર અને સ્વસંવક્રતા છે. તેથી તે કોઈના દબાણમાં આવતા નથી તેમ કોઈની ખુશામતની દરકાર રાખતા નથી અને છોટુભાઈ પગારદાર નોકર છે તેથી તેમના પગારનો તેમના અપકૃત્યો જાહેર સાથે તેથી હાણી પહોંચે એ કારણસર તેઓએ આફલાતુનને જુદો પાડવાને માટે તેમ દસાવાને માટે બધી કોશીશ કરેલી છે જ્યારે તેઓનો ધારાની ચોરીનો કેશ ચાલનો હતો તે પ્રસંગે મે. લાખીયાજી સાહેબને મળી કેટલીક ખટપટો કરેલી અને લાખીયાજી સાહેબ પણ વિરોધમાં ઉતરેલા પણ થું કરે લાચારીથી કેશ શાખીત કરવો પડ્યો હતો. વળી તેમના મકાનમાં ચોરોએ આવી આફલાતુનને મારેલા અને તે ચોર પકડાએલા છતાં મામલતદાર સાહેબને મળી આફલાતુનની ખોટી ફરીયાદી છે.

જાત મહેનત તથા ઉદ્યોગ રોજગાર અને બીજી વીગેરે સાધનથી આ ખાતુ હજુસુધી નભાવ્યા જાય છે વળી રજુહોડજીમાં ગાયોને માટે મઠ વિગેરે દાણા આવેલા તે પણ વેચવામાં આવેલા છે અને તે ઉમરેઠના ગૃહસ્થે રાખેલા છે, પણ તેનું નામ પ્રસંગોપાત આપીશું.

નિરાશ્રીત ગૌરક્ષકૃડ જે આફલાતુને સ્થાપેલું છે તેનો વહીવટ નિચે મુજબ ચાલે છે તે પ્રજાની જાણમાં મુકીએ છીએ.

(૧) ગાય, બળદ, સાંઠ, બેસ, પાડા, બકરા, ઘેટાં કબુતર, મરધાં, ઉટ, સુવર, મોર, હરણુ છીકરાં, વાંદરાં અને કુતરાં વિગેરે હરેક પ્રકારે જીવો દુ.ખ તથા સુખની ગમે તે જાતનો માણસ ગમે સાંથી આવી મુકી જાય તેની પાસે કંઈ પણ જાતનો કર લીધા સિવાય મી. આફલાતુન પોતાની પાંજરાપોળમાં પોતાની યથા શક્તિ તેનું શુ રક્ષણ કરે છે વળી જે કોઈ જનવર મરી જાય તેમા ગાયો ને માટે એટલી દેખરેખ રાખે છે કે તેનિચલોક્ષાને અડકવા દેતા નથી અને પોતાની જાતે તેને દટાવે છે તેમ પાંજરાપોળમા મુકેલું જનવર વેચવામા આવતું નથી અને યાત્રાળુઓ તરફથી જેની ખુશી હોય તે આવા પોતાની જાતે અનાજ કે ચાર વિગેરે જેને પોતાની જાતે ખવરાવવો હોય તેને ખવરાવવા દેવામાં આવે છે જ્યારે પુરતુ આવેને અનાજની આવક નથી તો વેચવાને હોયજ શાતુ તે વાંચક વર્ગ ધ્યાનમાં લેશે અને ખોરાકની માવજત જેમ ઘર ધણી પોતાનાં સાચવે છે તેજ મુજબ પોતાનો ખરો ધર્મ સમજી આફલાતુન ખોડાદોરની સેવા કરે છે. આ ઉપરથી સજ્જન માણસો જે ખુશી થઈ આવા નિરાશ્રીત ખાતાને આશ્રય આપવો એ ધણુ ઉત્તમ છે, ધાસ પાણીનો બદોબસ્ત પોતાના વેપારના બળે સારો કરેલો છે. પરંતુ દો-

રોને રહેવાને માટે જગ્યા ખુલ્લી છે તેને બંધાવાને માટે લગભગ રૂ. ૨૫૦૦૦) હજારનું ખર્ચ છે તે ધનવાનોએ વિચારમાં લેવા જેવું છે હવે કોઈ કહેશે કે આવું છેક કામ ક્યાં છતાં તેમના ઉપર જુઠા આક્ષેપ કેમ મુકવામાં આવે છે તેનો ખુલાસો નીચે કરીએ છીએ.

રથુછોડાજી મહારાજની સંસ્થાની એક દર ધણી જાતની આવક છે, ને ધણી તરેહની સાહુખી છે તેથી કરી બહારના અમલદારો તથા ગૃહસ્થોની પ્રસાદ પુરીઓ અને ઘોડા ગાડીઓ વિગેરેથી બરદાશ ઉઠાવામાં આવે છે તેથી કરીને લોકોનું ધણું ભાગે તેમના તરફ બળ હોય અને તેમની વાત માન્ય કરે એમાં તાબુબનાથી હાલ થોડા વખત ઉપર મેનેજર છોટુભાઈ નામના વકીલ આવેલા છે અને તેમને પોતે જેમ થોડું ખાચ છે તે મુજબ ગાયોના ખોરાકમાં ઘટાડો કરેલા તેમ બચેલું ધાસ નજીવી કીમતે વેચી દીધેલું તે વાત આફલાતુને પેપર મારફત ચર્ચાવી તેથી દેશનું મોટું કારણ ઉત્પન્ન થયું છે કારણ કે આફલાતુન સ્વતંત્ર અને સત્ય વક્તા છે તેથી તે કોઇના દબાણમાં આવતા નથી તેમ કોઇની ખુશામતની દરકાર રાખતા નથી અને છોટુભાઈ પગારદાર નોકર છે તેથી તેમના પગારનો તેમના અપકૃત્યો જાહેર થાય તેથી હાણી પહોંચે એ કારણસર તેઓએ આફલાતુનને જુઠા પાડવાને માટે તેમ ફસાવાને માટે ધણી કોશીશ કરેલી છે જ્યારે તેઓનો ધારાની ચોરીનો કેશ ચાલનો હતો તે પ્રસંગે મે. લાખીયાજી સાહેબને મળી કેટલીક ખટપટો કરેલી અને લાખીયાજી સાહેબ પણ વિરોધમાં ઉતરેલા પણ શું કરે લાચારીથી કેશ શાખીત કરવો પડ્યો હતો. વળી તેમના મકાનમાં ચોરાએ આવી આફલાતુનને મારેલા અને તે ચોર પકડાએલા છતાં મામલતદાર સાહેબને મળી આફલાતુનની ખોટી ફરીયાદી છે.

એવું ઠરાવી રૂ. ૬૦) દંડ કરાવેલો પણ મે. કલેક્ટર સાહેબ બહાદુરે તે દંડ માફ કરી ફેર કેશ ચલાવવાનો હુકમ કર્યો હતો અને તે કેશ લાખીયાળ સાહેબ રીટાયર થવાને લીધે અપ્રકૃતિ આવે એમ જાણી કેશ ખરો છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું નહિ તો આફલાતુનને ચંગદી ધાલવાની મરજી એ અમલદાર સાહેબની હતી છેવટે એ કામ-માંથી પણ છોટુભાઇનો દાવ ન ફાવ્યો ત્યારે વેટેનરી સરખન જો જૈનસ્વેતાંબર કોન્ફરન્સના મી મોતીચંદ કુરજી કહેવાય છે તેમને ઉભા કરી આફલાતુનની વિરૂદ્ધમાં પગલાં ભરાયાં તે વેટેનરી ઇન્સ્પેક્ટરે પોતાના “ હેરલ્ડ ” નામના ચોપાનીયામાં છપાવ્યું કે રણુકેડજીની પાંજરાપોળ છે અને તેમાં ગાયો ઘોડાં વિગેરે ધણી જીવ છે અને આફલાતુનની પાંજરાપોળમાં છ સાત જીવો છે આવું ખોટું લખાણ કરાવી આફલાતુનની પાંજરાપોળને તોડી પાડવાની કોશીશ કરી છે અને તેમાં આફલાતુને કોન્ફરન્સને છપાવી અરજી કરી છે તેનો જવાબ કોન્ફરન્સે પોતાના નોકરની પક્ષપાત કરી ગર્ભીત લખાણ કરી શરમાવા જોવો શેરો કર્યો છે તેથી મે. સંઘળી હકીકતનું એક પુસ્તક લખ્યું છે તેનું નામ જૈન કોન્ફરન્સનું ભોપાળ એવું રાખેલું છે અને તે બુક થોડા દીવસમાં બહાર પડશે આની અંદર પણ મદીરના મે. નેજર મી છોટુભાઇ પાછા પડ્યા છે અને શોચ કરે છે કે આફલાતુન કોઈ પણ પ્રકારે ફંદમાં આવતા નથી એટલામાં એક રોજ આફલાતુન પરદેશ ગયા અને એક અકસ્માત બનાવ એ બન્યો કે તેમનાં તમામ ઘેર ચઢાસર ગયાં અને તેમાંથી બે પાડા એક નાનો અને એક મોટો પાછા નાશી આવ્યા તેને નોકરોએ એક કંપાઉન્ડમાં બાંધ્યા એટલામાં સવારના પોણાદસની ગાડીના વખતે એક હરાયો પાડો ફરતો ફરતો

આબ્યો અને ગોઝકનું કંપાઉન્ડ તોડી અંદર પ્રવેશ કર્યો તે રક્ષણતા પાડે પાંજરાપોળના નાના પાડાને મારી નાખ્યો અને મોટો પાડો બાંધેલો હતો. તેને મારી તોડાવી તેની પાછળ પડ્યો એટલે બાંધેલો પાડો છુટ્યો એટલે પોતાનો જન બચાવવા નાહો તે બધું ગામ ફરી બંને પાડાઓ ગોપાળપુરામાં જામેડીયા ફળીયામાં પ્રુશ્ચાની અંદર ફોજદાર સાહેબનો ઘોડો બાંધેલો હતો તે ઘોડાને રક્ષણતા પાડે શીગડું માર્યું અને તેથી ઘોડાની આંતરડીઓ બહાર નીકળી પડી અને એ ઘોડો તથા બંને પાડા ત્રણે નાહા અને ઘોડાની લાતોએ ફેટલાક માણસોને ધજ્જ થઈ છેવટે ઘોડો મરણ પામ્યો એટલે ફોજદાર સાહેબને મળી આફલાતુનને કસાવાને માટે કોશીશ કરી અને જુઠો તુમાર ઉભો કર્યો કે આફલાતુનની પાંજરા પોળ ના પાડે ફોજદાર સાહેબના ઘોડાને મારી નાખ્યો આ પાડાના રમખાણની વાત આખું ગામ જાણે છે છતાં આવું ખોટું લખાણ કરે અને તેના મત ઉપર અધિકારીઓ ઉતરે તે પક્ષપાત કે શું અને એ બંને પાડાઓ ફોજદાર સાહેબ પોતાના કબજામાં લઈ એમ કરવા છોડ્યા કહે છે કે મારી નાખ્યા કોઈ કહે છે કે વાધરીઓને આપી દીધા આવું ખરું શું તે કંઈ જાણવામાં આવ્યું નથી. જેમ હકીકત મળશે તેમ જાહેર કરીશું પરંતુ ફોજદાર સાહેબે પણ વિચાર કર્યો કે પાડાને ગુમ કરવાથી મહાજન લોકો અગર આફલાતુન ગમે તે એ વિષે કા-યદાનાં પગલાં ભરે તેને અટકાવવાને માટે યુક્તિ રચી ફોજદાર સાહેબના હાથે તુમાર રજુ કરાવડાવ્યા અને છોટુભાઈ મેનેજરે ગોપાળજી જામને મળી આફલાતુનને નશીયત કરાવવાની કોશીશ કરી હવે ગો-પાળજીભાઈએ હાલ થોડા દિવસ ઉપર આફલાતુનને બોલાવી કહ્યું કે

એવું ઠરાવી રૂ. ૧૦) દંડ કરાવેલો પણ મે. ફોલોક્ટર સાહેબ બહાદુરે તે દંડ માફ કરી ફેર ફેશ ચલાવવાનો હુકમ કર્યો હતો અને તે ફેશ લાખીયાળ સાહેબ રીટાયર થવાને લીધે અપકિર્તિ આવે એમ જાણી ફેશ ખરો છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું નહિ તો આફલાતુનને ચમદી ધાલવાની મરજી એ અમલદાર સાહેબની હતી છેવટે એ કામ-માંથી પણ છોટુભાઇનો દાવ ન શાવ્યો ત્યારે વેટેનરી સુરબ્યન જે જૈનવેતાંબર કોન્ફરન્સના મી. મોતીચંદ કુરજી કહેવાય છે તેમને ઉભા કરી આફલાતુનની વિરુદ્ધમાં પગલાં ભરાયાં તે વેટેનરી ઇન્સ્પેક્ટરે પોતાના “ હેરલ્ડ ” નામના ચોપાનીયામાં છપાવ્યું કે રજીસ્ટ્રેડની પાંજરાપોળ છે અને તેમાં ગાયો ઘોડાં વિગેરે ધણી જીવ છે અને આફલાતુનની પાંજરાપોળમાં છ સાત જીવો છે આવું ખોટું લખાણ કરાવી આફલાતુનની પાંજરાપોળને તોડી પાડવાની કોશીશ કરી છે અને તેમા આફલાતુને કોન્ફરન્સને છપાવી અરજી કરી છે તેના જવાબ કોન્ફરન્સે પોતાના નોકરની પક્ષપાત કરી ગર્ભીત લખાણ કરી શરમાવા જોયો શેરો કર્યો છે તેથી મં. સંધ્યાની હાજરતનું એક પુસ્તક લખ્યું છે તેનું નામ જૈન કોન્ફરન્સનું મોપાળ એવું રાખેલું છે અને તે થુક થોડા દીવસમા બહાર પડશે આની અદર પણ મદીરના મે. નેજર મી. છોટુભાઇ પાછા પડ્યા છે અને શોચ કરે છે કે આફલાતુન કોઈ પણ પ્રકારે હદમાં આવતા નથી એટલામાં એક રોજ આફલાતુન પરદેશ ગયા અને એક અકસ્માત બનાવ એ બન્યો કે તેમનાં તમામ દોર ચદાસર ગયાં અને તેમાંથી જે પાડા એક નાનો અને એક મોટો પાછા નાશી આવ્યા તેને નોકરોએ એક કે પાઉન્ડમાં બાંધ્યા. એટલામાં સવારના પોણાદસની ગાડીના વખતે એક દુરાયો પાડો ફરતો ફરતો

આખો અને ગોઠાકનું ક પાઉન્ડ તોડી અંદર પ્રવેશ કર્યો તે રજળતા પાડે પાંજરાપોળના નાના પાડાને મારી નાખ્યો અને મોટો પાડો બાંધેલો હતો. તેને મારી તોડાવી તેની પાછળ પડ્યો એટલે બાંધેલો પાડો છુટ્યો એટલે પોતાનો જાન બચાવવા નાહો તે બધું ગામ ફરી બન્ને પાડાઓ ગોપાળપુરામાં જામેડીયા ફળીયામાં ખુશુની અંદર ફેજદાર સાહેબનો ઘોડો બાંધેલો હતો તે ઘોડાને રજળતા પાડે શીંગડું માર્યું અને તેથી ઘોડાની આંતરડીઓ બહાર નીકળી પડી અને એ ઘોડો તથા બન્ને પાડા ત્રણે નાહો અને ઘોડાની લાતોએ કેટલાક માણસોને ઇજા થઈ છેવટે ઘોડો મરણ પામ્યો એટલે ફેજદાર સાહેબને મળી આફલાતુનને ફસાવાને માટે કોશીશ કરી અને જુઠો તુમાર કિલો કર્યો કે આફલાતુનની પાંજરા પોળ ના પાડે ફેજદાર સાહેબના ઘોડાને મારી નાખ્યો આ પાડાના રમખાણુની વાત આખું ગામ જાણે છે છતાં આવું ખોટું લખાણુ કરે અને તેના મેલ ઉપર અધિકારીઓ ઉતરે તે પક્ષપાત કે નુ જાને એ બન્ને પાડાઓ ફેજદાર સાહેબે પોતાના કબજામાં લઈ ગુમ કરેલા છે તે કોઈ કહે છે કે મારી નાખ્યા કોઈ કહે છે કે વાધરીઓને આપી દીધા આવું ખરું શું તે કંઈ જાણુવામાં આવ્યું નથી. જેમ હકીકત મળશે તેમ જાહેર કરીશુ પરંતુ ફેજદાર સાહેબે પણ વિચાર કર્યો કે પાડાને ગુમ કરવાથી મહાજન લોકો અગર આફલાતુન ગમે તે એ વિષે કા-યદાનાં પગલાં ભરે તેને અટકાવવાને માટે યુક્તિ રચી ફેજદાર સાહેબના હાથે તુમાર રજુ કરાવડાવ્યા અને છોટુભાઈ મેનેજરે ગોપાળજી ભાઈને મળી આફલાતુનને નશીયત કરાવવાની કોશીશ કરી હવે ગોપાળજીભાઈએ હાલ થોડા દિવસ ઉપર આફલાતુનને બોલાવી કહ્યું કે

તમે મારકનીયા દોર રાખશે તો તમારા ઉપર ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવામાં આવશે અને તમારે ક પાઉન્ડનો ડીક બદોબસ્ત કરાવી લેવો થું કરે સરકારના હુકમ તાબે તેથી આફલાતુને પોતાની વાડનો બં- દોબસ્ત કરાવ્યો, પરંતુ આવા ન્યાય વિષે ઘણી ખારીકથી વિચાર કરવા- નો છે કે જુઓ કોઈ ગરીબ માણસ પોતાનું ઝુપડું સડકની નજીક બાંધી રહેતો હોય અને અચાનક ખીડી અગર દવ લાગતો આવે અ- ને તેનું છાપર બળી જાય તે તેમની ભેટ કોઈ મોટા અમલદારની હવેલી બળી જાય એટલે કોઈ હુકમ કર્યો કે તમેએ ઝુપડું બાંધ્યું ઝુપડાની જગ્યાએ પાકો મહેલ બાંધવો હવે ગરીબની મહેલ બાંધવા ની સત્તા નથી ત્યારે કોરટ કહે છે કે ગામ મુકી જતા રહો એ ન્યાય કેવો એવી રીતનોજ આ ગોપાલજી બાંધેના કહેલો ન્યાય અમારા સ- મજવામાં આવે છે વળી એટલું ગોપાલજી બાંધે ત્યારે કર્યું છે કે ૧૪૪ મી કલમ લાગુ ન કરી એમનો મોટો ઉપકાર માનવા જેવો છે. પણ તમે મહેરબાન ગોપાલજી બાંધવું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ કે પોલીસ બ દોબસ્ત ન કરે તે ?

૧. ઉલટું નિરદોષને

દોષવાન ઠરાવવું
ગળ બે પાડાએ
હતો તેને માટે
ગામમાં ગમે તે
ધન થાય તે !
પાઉન્ડને પોલીસ
લાલુન રાખે

મલો અને શ્રેજદાર સાહેબના ઘોડાને માટે આફલાતુન જેવા
 નિર્દોષ અને પરસ્વારથી કામ કરનારને માટે આક્ષેપ અને
 આવા કાયદાનું દબાણ કરવું એ ન્યાયવત પુરૂષને છાજતું
 નથી જ્યારે એક પાડાથી આવું તોફાન થયું તો લગભગ
 ચારસો જીવ આફલાતુન પાસે છે તે ડાકોરમાં ન સધરે તો પછી એ
 રજગતાં રહેતો આ તિર્યંકા યાત્રાળુઓ વિગેરેને દુર કરવાનું કામ મી.
 આફલાતુન કરે તો રાજ્ય પ્રજા બન્નેએ તેઓને મદદ આપવી ઘટે છે
 પણ ઉલટું તેઓને દબાણ કરવામાં આવેને તે નારાજ થઈ ખોડાટો-
 રાને ન સગરે તો ડાકોરની અંદર ખીજી ટાઇ સંગરે તેમ નથી આ-
 ટે સરકારે પુરેપુરું ધ્યાન આપી રજગતાં દોર બધ
 અને જે રજગતાં મુકે તેને નગીયત કરવી જોઈએ
 ખાનપાન આપનારને અક્ષેપ આપવો એ યોગ્ય ન
 રીતના પક્ષપાતી હુકમ થતા અધિકારીઓએ આવા ર
 હેમીયત રાખવાની જરૂર છે તેમ હજી ડાકોરમાં ધણ
 છે તેને માટે બદોબસ્ત કરવાની જો તે આપદા
 ઉપર ખેં આ

